

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek. anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyilttér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomda-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Válasz

Fölker József barátomnak a „Bácska” 47-ik számában a bácsamegyei közérdekű politikai közlönyben közölt cikkére.

A bácsamegyei közérdekű politikai közlönyben közölt cikkére, melyben a megyei közérdekű politikai közlöny szerkesztője, Fölker József barátom, mint akkori katymári segédjegyző által indított mozgalom bevezetése egészen úgy történt, mint azt cikkében leírta, de folytatása és befejezése lényegesen eltér felvilágosításaitól.

Mert ügyük érdemi elbírálásánál senkit s így egyes közérdekű jegyzőket sem vezetett ellenséges érzület. A megyei közérdekű politikai közlöny szerkesztője, Fölker József barátom, mint akkori katymári segédjegyző által indított mozgalom bevezetése egészen úgy történt, mint azt cikkében leírta, de folytatása és befejezése lényegesen eltér felvilágosításaitól.

Tekintve, hogy az 1872. évben alkotott megyei jegyzői nyugdíjalapnak tíz évi fennállása alatt összegyűjtött tőkéje a nyugdíjazás és segélyezés szabályrendeletileg megállapított bőkezű adományozása folytán a felmerült szükségletet fedezni még nem képes, ugyanarra, hogy a megyei törvényhatóság, átlátván a nyugdíjalapot fenyegető veszélyt, a nyugdíj-szabályrendelet hatályának két év előtt történt meghosszabbítása alkalmával kényszerítve volt az alapítóké gyarapítására elkerülhetlenül szükséges intézkedéseket az adott körülmények és viszonyokhoz képest, s a fennálló szabályrendeletben a nyugdíjazás és segélyezés módjára és mérvére elfogadott elvek fenntartása mellett a lehetőség határában belülről megtenni; — tekintve továbbá azt, hogy a megyei törvényhatóság ezen intézkedések eredménye s illetve annak mily fokú befolyása a nyugdíjtöke gyarapítására jelenleg még ki nem számítható; — és tekintettel arra, hogy nagyon valószínű, miszerint ha a meglévő nyugdíjalapra új terhek hárulnak, annak fennállása még jobban veszélyeztetik, fentartása még jobban megnehezítetik, s így míg egyfelől a közérdekű jegyzők jövője biztosítani céloztatik, addig másfelől a közérdekű jegyzők nyugdíjalapja különféle esélyeknek tétetik ki, s a kitűzött cél elérése mind a közérdekű jegyzők, mind pedig a segédjegyzőknek egymás rovására lehetetlenítettik, mert a közérdekű jegyzők nyugdíjalapjának létesítése csakis a közérdekű arányos hozzájárulása által eszközöltetett, már pedig a közérdekű jegyzők jelenleg még nagyon nehéz lenne rábírnunk, hogy a rendszeresített segédjegyzők helyett is egy bizonyos összeggel járuljanak egyenként a nyugdíj-szabályrendelet 11. §-ának második és ötödik bekezdései szerint a közérdekű jegyzők is csak az esetben élvezhetik a nyugdíjat, ha az alaphoz tíz évi járulékot befizettek s így a nyugdíj-szabályrendelet jelzett szakaszának intézkedéseit a közérdekű segédjegyzőkre is okvetlenül kellenek alkalmazni, már pedig a segédjegyzők csekély fizetések mellett ezen terhet általában véve el nem viselhetnék; mindezeknél fogva kénytelenek vagyunk a kérelem felett az idő szerint napirendre térést javasolni.

A választmány és közgyűlés a bizottság javaslatát indokainál fogva — és nem a koulisszák mögötti jelenetek és rejtett rügök, sem különböző okokból eredő ellenséges érzületek befolyásánál fogva — fogadta el egyhangulag.

Fölker barátom is jól tudja azt, hogy az 1871. évi XVIII. t. c. életbelépte után azonnal, vagyis 1872. év elején, Mihályi János akkori főügyész ur kizárólagos kezdeményezésére alkotta meg törvényhatóságunk a jegyzői nyugdíj-szabályrendeletet; vajon föltehető-e róla, aki oly atyailag iparkodott a közérdekű jegyzők és családjaik sorsát biztosítani, hogy nem hasonló érzelmeikkel viseltették a segédjegyzők helyzete iránt is? Vajlon az ő elnöksége alatt és Szalay Károly részvétele mellett tartott bizottsági gyűléseken és az ügy érdemi részének eldöntésénél képes lett volna-e valaki ellenséges érzületét érvényesíteni? Az ő tisztelt és szeretett személyeiken kívül a bizottság bármely tagjáról is feltehető-e tehát más, minthogy teljes szívvél és lélekkel óhajtották volna a segédjegyzők kérelmét megvalósítani? S hogy ez nem történt meg, nem akaratakon mulott, hanem csakis a javaslatban felhozott indokoknál fogva s a mostoha viszonyok kényszerítő hatása miatt maradt el.

Hogy a fizetésfelemelés iránti kérvényük a megyei jegyzői-egylet meleg pártolása dacára is a törvényhatóság által elíteltetett, annak is meg volt a maga fontos oka.

Az 1886. évi XXII. t. c. 26. §-a még akkor nem lévén életbe léptetve, a törvényhatóság a község belügyeibe nem nyulhatott anélkül, hogy alkotásával a felelősségek egész sorát ne provokálta volna; már pedig a községi képviselőtestület — tán kevés kivétellel — oly elemekből vannak összeállítva, hogy a felülről jövő és egyes községi közegek fizetésfelemelésére irányuló intézkedések alól — ha mindjárt egy-egy keményebb felelősség árán is — kibújni törekcszenek s ily intézkedéseket az utolsó csepp vérig ellenzik.

A törvényhatóság tehát első sorban is kénytelen volt arra tekinteni, hogy magát a községi segédjegyzői intézményt, — mely ily alakban akkoriban tudtommal még csak meglehetősen létezett, létjogát a törvényhatóság korábban alkotott szabályrendeletéből merítvén — ne tegye ki a községi elöljáróság, képviselőtestület és lakosság erős ellenszenvének s esetleges üldözésének. Kénytelen volt továbbá az akkor érvényben volt községi törvény azon intézkedésére — mely szerint a községi jegyző fizetésének minimuma 400 ft — szinte figyelembe venni, biztosan tudván azt, hogy a magas belügyminiszterium a községek felelőssége — korlátozva a törvény hivatkozott rendelkezése által — magasabb fizetést 400 ft-nál nem állapított volna meg. Ennyi fizetés pedig már a községi segédjegyzői intézmény szervezése alkalmával meg lett törvényhatóságunk által állapítva. Tehát kizárólag a most részletezett okok, tekintettel a községek anyagi helyzetére is, lehetnek irányadók akkoriban a segédjegyzők fizetésfelelősségének elítélésénél.

A községi segédjegyzők fizetésfelelősségének elítélésére nézetem szerint a legjobb alkalom volt az új községi törvény rendelkezése alapján a községi elöljárók, segéd- és szolgaszemélyzet fizetési és járandóságainak megállapításakor.

Ott kellett volna a községi segédjegyző uraknak mozogni s fizetésük felemelését kérelmezni, s amennyiben a képviselőtestület szűkkeblűsége kérelmüket megtagadta volna, ez ellen a törvényhatósághoz felfolyamodni. Meg vagyok győződve, hogy a törvényhatóság méltányos kérelmeknek — a szűkkeblű képviselőtestületi határozat elvetésével — lehetőleg eleget tett volna.

Nem hiszem, hogy van még széles Magyarországon olyan megye, melynek élén oly fő- és alispán áll, kik jóakarataknak oly számtalan jelét adták és a községi jegyzők érdekeinek előmozdítására annyit tettek volna, mint a mi fő- és alispán urunk! Vajjon van-e még törvényhatóság, melyben a jegyzői munkaerő még 1878. évi december hó 17-én 755/bizotts. sz. a. elfogadott és az egész megye területén érvénybe léptetett törvényhatósági szabályrendelettel olyképp szerveztetett, hogy 1500 léleknel nagyobb, de 3000-nél kisebb népességű nagyközségekben — illetőleg körgyűléses községekben — egy irnok; a 3000—4000 léleknél nagyobb községekben egy segédjegyző; a 4000—6000 léleknél nagyobb községekben egy segédjegyző és egy irnok; a 6000—8000 léleknél nagyobb községekben egy segédjegyző és két irnok; a 8000—10,000 léleknél nagyobb községekben egy segédjegyző és három irnok; végre a 10,000 léleknél nagyobb népességű községekben egy segédjegyző és négy irnok állás rendszeresített és a segédjegyzők fizetésének minimuma 400 ft s az irnokoké 300 ft-ban állapított meg? Van-e még sok oly törvényhatóság, ahol a segédjegyzők és községi irnokok a fősolgabíró által nyitandó pályázat útján, annak kijelölése alapján a községi képviselőtestület által élethossziglan választatnak, esküt tesznek s helyeiket csakis fegyelmi eljárás útján, az 1886. évi XXII. t. c. VIII. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazása mellett veszthetik el? Mert Bács-Bodrogh megyében ez így van.

Mindezzel csak azt óhajtottam beigazolni, hogy törvényhatóságunk a segédjegyzők és irnokok érdekeit is szívón viseli és állásuk állandóságával nekik a biztonságot és erkölcsi tekintélyt is megadta. Meg vagyok tehát győződve, hogy anyagi egzisztenciájuk érdekében is — ha azt a községeknél kezdeményezve, jóváhagyás vagy elbírálás végett felterjesztik — a méltányosság és lehetőség határában belülről mindent megteend.

Nem szabad szó nélkül hagynom Fölker barátomnak nem tudom honnan merített és mire alapított azon szemrehányását, hogy „a segédjegyzők ellenségei még tovább is mentek. Ugyanis nem elégedtek meg a kérelem elutasításával, hanem még arra törekedtek, hogy a segédjegyzői állást rendszeresített megyei szabályrendelet megváltoztatásával a községi segédjegyzők ismét a jegyzői által felfogadható és tetszése szerint elbocsátható jegyzői irnokokká lefokoztassanak s hogy eszerint nemcsak, hogy nem nyertek az egylettől semmit, hanem még azt is majd elvette tőlük, amijök volt.”

No már kérem, ezen szemrehányás csak is téves információból merített adatokon alapulhat. Mint megyei jegyzői egylettünknek az idő szerinti főjegyzője, tudnom kellene azt, ha az egylet vagy annak egyes tagjai ilyenemű törekvéseket apoltak volna.

A megyei jegyzői egylet 1883. évi október hó 25-én tartott rendes évi közgyűlésében én adtam be egy indítványt, hogy miután az 1883. évi I. törvényeikk 6-ik §-ának negyedik bekezdése szerint jegyzői szigorlatra

csak az jelentkezhetik, ki az ott megszabott minősítvényen felül még egy évig valamely közigazgatási hatóságnál szolgált, vagy mint segédjegyző működött, s így megyénkben az alkalmazásban levő, vagy jövőre alkalmazandó községjegyzői irnokok és gyakornokok — bár ha az előirt minősítvényvel bírnak is — szigorlatra nem bocsájthatók — bizza meg az egyleti közgyűlés választmányát, miszerint a községi irnokok és gyakornokok szigorlatra bocsájthatassanak — megyei törvényhatóságunknál lehetőleg kérvényezzen.

Ezen indítványom folytán a közgyűlés megbizta az egyleti elnökséget, hogy kiemelve a törvénynek megyei szabályrendeletünkbe ütköző intézkedését, annak értelmezése iránt a törvényhatósághoz haladéktalanul folyamodjék, s ha a törvény jelzett intézkedése szabályrendeletünkkel összhangba nem hozható, ugy ez esetben az egyleti választmányt a további előterjesztés haladéktalan megtételére s illetve a jegyzői munkaerő szaporításáról hozott megyei szabályrendelet mikénti módosítása iránt teendő javaslat kidolgozása és benyújtására felhatalmazta.

A jelzett szabályrendeletnek oly irányú módosítása iránt, mint azt Fölker barátom cikkében felhozta, az egyletben soha senki indítványt nem tett, és az egylet oly irányú határozatot sem hozhatván, a segédjegyzőnek a jegyzőtől függő felfogadása vagy elbocsátásával irnokká leendő lefokoztatása iránt tudtommal soha egy oldalról sem fejtetett ki szándék vagy törekvés.

Ezt tartoztam az igazságnak megfelelőleg, Fölker kártársam csak is félreértésből, vagy téves információból eredhetett szemrehányó, igazolatlan vádjával szemben megjegyezni és igazolni annál is inkább, hogy segédjegyzőink az egyletbeléptéstől ily előzmények esetelése által el ne riasztassanak, mert mint azt Barta László tisztelt és szeretett barátom igen helyesen kifejtette s magam is a mozgalmat megindító urak élen álló egyetneknek tanácsoltam, a segédjegyzők érdeke a községi jegyzők érdekeivel mindenekben ugyanazonosak lévén, azt a létező megyei jegyzői egyletben sokkal jobban, nyomatékosabban és az eredményre nagyobb és biztosabb kilátással érvényesíthetik, mintha külön segédjegyzői egyletet alakítva, a létezőnek céljaival tán ellentétes irányban törekcszenek jobbléttük előmozdítására.

Azért ismételve e helyütt is újból és melegen ajánlom segédjegyzőinknek a tervezett eszme eljöttével a megyei jegyzői egyletbe történendő tömeges belépést, biztosítván őket, hogy őszinte örömmel fogadjuk, s hogy a mieinkkel azonos érdekeiket velük karöltve töltsék telhetőleg előmozdítani és célhoz juttatni, nekik az egyletben teljesen egyenlő jogokat és pressziontes szabad véleménynyilvánítást biztosítani fogunk.

Jöjjenek tehát! Tárt karokkal várjuk!

Radimetzky Ferenc,
 a jegyzői egylet elnöke.

Hirek.

A „Jó Szív” egylet elnöke Sándor Béla főispán urhoz a következő levelet intézte: „Méltóságos főispán ur! Vettem mult hó 19-ről kelt és hozzám mint a „Jó Szív” egylet elnökéhez intézett szives levelét. Valóban meglepett azon eredmény, melyet a „Bácskai Jó Szív” végrehajtó bizottsága megalakulása után oly rövid idő alatt eredményben felmutatott. Ezen eredményben bizonyára nagy része van Méltóságod általánosan ismert erélye és buzgalmanak, fogadja érte valamint ama előzékenységeért is köszönetemet, hogy a „Bácskai Jó Szív” által kiadott emléklapból engemet is részesíteni méltóztatott. Megkülönböztetett tisztelettel: Tisza Kálmán s. k., mint a „Jó Szív” egylet elnöke.”

Országgyűlési képviselőválasztás.

A kernyajai kerület és vele a szabadelví párt tegnap örömapot ült. Tegnap választatott meg egyhangulag a kerület képviselőjévé Piukovich József nagybirtokos. Közel 2000 választó jelent meg reggel 8 órakor Kernyaján, már a biztos győzelem tudatával. Reggel 8 órakor dr. Vojnits István országgyűlési képviselő mint választási elnök, szép beszéddel nyitotta meg a választási eljárást, beszédére 10 választó irásban Piukovich József urat ajánlotta képviselőnek és 2000 választó a legnagyobb lelkesedéssel támogatta ezen ajánlatot. Az ajánlás után fél óra a legnagyobb kíváncsiságban teltt le; vajlon találkozik-e valaki, ki a kerület közóhajával magát ellenkezése tévén, valaki mást ajánljon? Leteltt a fél óra is, és az összegyűlt óriási választótömeg, be sem várva a választási elnök kijelentését, a legnagyobb lelkesedéssel éltette Piukovich Józsefet, a kernyajai kerület immár egyhangulag megválasztott országgyűlési képviselőjét. Csakhamar 10 kocsival a

választók küldöttsége Csonoplára hajtattott, hogy az ott időző képviselőt meghívólevelének átvételére a választás székelyre; Kernyajára meghívja. A képviselő a küldöttség kíséretében körülbelül fél tíz órákor Kernyajára érven, ott a reá várakozó választók és a község apraja-nagyja által szűnni nem akaró éljenzéssel és őszinte szívbeli jövő lelkesedéssel fogadtattott. Az éljenek lecsillapulta után dr. Vojnits István választási elnök üdvözölte őt magyarul, Schádl Ignác II. küldöttségi elnök németül és Jovánovits Mladen helyettes elnök szerb nyelven. Mindhárom üdvözlésre ugyanazon nyelveken felelt és köszönte meg a nyilvánult osztatlan bizalmat a képviselő, és ígérte, hogy a kerület érdekeinek mindig buzgó és fáradhatlan védője fog lenni. Ezután a képviselő a választók tömegébe vegyülvén, oly megható jelenetek játszódtak le, melyek fényes tanúságot tettek arra nézve, hogy Piukovich József ur azon rövid idő alatt, mióta a kerület őt képviselőül fellépette, a választóknak nemcsak osztatlan bizalmát, hanem igaz szeretetét és ragaszkodását is érdemelte ki. A képviselő ur a választóktól bucsút vévén, azon ígérettel, hogy legközelebb őket újlag meglátogatni fogja, Zomborba utazott. A szabadalvópárt az uttal fényes diadalt aratott és pedig oly kerületben, melyben eddig mindég terhes harcot vívott az ellenzékkel; ez csak is arra mutat, hogy a szabadalvú párt elvei mindig nagyobb és nagyobb tért hódítanak vármegyékben. Végül még csak a „szomszéd“ hengegésére, melyekkel a szabadalvú pártot ez alkalommal is boszantani akarta, azon kérdéssel állunk elő, hogy hát hol vannak azon titkos munkálkodás gyümölcsei, melyekben az ellenzék fáradozott? Titkos volt ezen munka, vakandok munka volt ez is, mint rendesen lenni szokott az ellenzéké, de a választók józan és szilárd magatartása folytán most is titokban maradt. Mi az ő „védelem“ jára azt kiáltjuk vissza neki „Éljen Piukovich József! Éljen a szabadalvú párt!“

A „Bácskai Jó Szív“ végrehajtott bizottságához újabb következő pénzübeli adományok érkeztek: A Bajmokon megtartott népiünnep tisztá jövedelme fejében Matkovich Bertalan plébános beküldött 65 frt 88 krt, Baudisz Virgil (Német-Palánka) 5 frt, Pompéry Elemér (Ujvidék) 1 frt, Tarcsányi Ernő (N.-Palánka) 1 frt, Nagy Dezső (N.-Palánka) 1 frt, Essigmann Károly (N.-Palánka) 1 frt, Nágel Máté (N.-Palánka) 1 frt, Rákits Miklós (Tovarisova) 1 frt, dr. Potucsek János (N.-Palánka) 1 frt, Zsarnay Dénes (N.-Palánka) 1 frt, Horváth Géza (N.-Palánka) 1 frt, Hornicek János (N.-Palánka) 1 frt, Garay Károly (Zsablya) 1 frt.

A szent-jobbi új apát, Baja város országos képviselője, kinttintése alkalmából a Fővárosi Lapok írja: „Ezen apátja a maga nemében a legregibb hazánkban. Még Szent László király alapította 1083-ban. Evi jövedelmét 15,000 forintra teszik. Az új apát Baját képviseli az országgyűlésen s a szabadalvú pártnak közkeveltségű tagja. Tavaly szóban forgott, hogy beszeretében a plébános lesz s a kormány ez állásra ki is szelme, de kinevezését egy pár egyházi férfi törekedett kézzel lábál meghusítani. Az új kinttintés tehát nemcsak érdemek jutalma, hanem egyszersmind némi kárpótlás.“ — Baja város tanácsa, ő nagyságát az új kinttintéshez távirati uton üdvözölte.

Egyházmegyei hírek. Széchenyi Jenő, e. kanonok és nemes-militicsi plébános, a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz osztálytanácsossá legkegyelmesebben kineveztetvén, plébániájáról lemondott; ideiglenes lelkésszé az otthelyi káplán, Kuluncsich Miklós, lett kinevezve. — A felső-szent-iváni plébániára Ómenenciája Csilies Bálintot, volt szabadka-sz.-terézi káplánt, nevezte ki lelkésznek, Mihálovics Endre, monostorszeghi káplánt pedig zombori hitelemzőnek. Áthelyeztettek hasonló minőségben mint káplánok: Firány József Almásról Szabadka-sz.-Terébe, Gärtner Sándor Hajósról Monostorszegyre, Szász Ernő Bikityről Hajósra, Romich Gergely Csonoplyáról Almásra, Fekete János Ó-Kanizsáról Petrovszellőre, Vitt Ignác Kupuszínáról Ó-Kanizsára, Morvay Imre Petrovszellőre Kupuszínára, Burkovits Ferenc Dautovára, Sándor József Fajsziáról Rigyciára, Knyó Tamás Szabadka-sz.-Rökusról a sz.-Terébe, Simrák Béla Kuláról Szabadka-sz.-Rökusra, Winkler Pál Filipováról Palánkára, Nágel Máté Palánkáról Filipovára. — Az új misések következő helyekre küldettek: Littvay Péter Csonoplyára, Rechner Konrad Karavukovára, Szeitz János Nádudvarra, Kalmár István Szent-Istvánra, Vadócz Vince Fajsziára.

Plébánosi pályázatok vannak hirdetve Nemes-Militicsre és Báthmonostorra augusztus 15-ig terjedő határidővel.

Az Ujvidéken e hó elsején a Paresetich Félix főispán kezdeményezéséből rendezett „Jó Szív“ ünnepély 2000 frton felül jövedelmezett.

A magyar ember paradicsoma ez idő szerint Nyitra megyében fekszik. Ott van tudniillik Ó-Tura, az a boldog község, a hol az emberek nem fizetnek adót. A községnek annyi a vagyona, hogy annak jövedelméből kitellik az állami, meg a községi adó is; sőt két évvel ezelőtől 9189 frt 63 krnyi többlete is volt, melyen a birtokosok osztoztak. Volt pedig a község állami egyenes adója akkor 12,730 frt 45 kr, községi adója pedig 20,868 frt 22 1/2 kr, ami összesen 33,598 frt 67 1/2 krt tesz ki, s ezzel szemben 42,788 frt 30 1/2 krnyi községi törzsvagyon állott. — Ó-Turáról időnkint bizonyosan kirándulások szerveznek más vidékekre, hogy a turaiaknak is legyen alkalmuk hébe-korba adó-végrehajtót látni.

Tápiintézet értesítés. Az ujvidéki kir. kath. magyar főgymnasiummal kapcsolatos táp- és nevelő-inté-

zethe a közeledő új tanévre felvétetnek az ujvidéki kir. kath. magyar főgymnasiumba járó nyilvános tanulók vallás és nemzetségi különbsége nélkül. A felvétel iránt az illetők szülői, vagy azok helyettesei a felvételt kívánó ifjú iskolai bizonyítványának és keresztlevelének csatolása mellett a főgym. igazgatójánál július hó 30-ik napjáig írásban tartoznak jelentkezni. Az igazgató a jelentkezetteket a felvételre nézve augusztus hó 5-ig írásban értesíti. A tápiintézet havi díj 11 frt, mely 2—2 óra fizetendő; ezen felül a lakásdíj, fűtést, mosást, világítást és tisztogatást is bele számítva, havonként 6 frt, mely 2—2 óra szintén előre fizetendő. Az ifjúsági „Segély-alap“ állásához képest néhány szegény, de jeles és jó előmeneteli, példás magaviseletű ifjú a jövő tanévben is részesíteni fog a havi díj felének vagy negyedének elengedésében; a lakásdíj fizetésétől azonban senki sem menthető fel. A kik ily kedvezményes helyekre óhajtanak felvételt, iskolai és szegénységi bizonyítvánnyal ellátott kérvényeiket a főgym. igazgatójánál szintén július 30-ig adják be. Később érkező jelentkezések és kérvények figyelembe nem vétethetnek. Kelt Ujvidéken 1888. évi június 28. Frankl István igazgató.

A „Felső-városi óvoda“ nyári mulatsága. Éltre való eszme volt most, midőn az évrő vizsgálatok folynak az iskolákban, a felsővárosi óvodában is egy kis ünnepélyességgel egybekapcsolt vizsgálatot rendezni, mint ami megmutatja, hogy mily nemes hivatása van a kis gyermekek ésszerű s testgyakorló játszvaoktatásának. A felső-városi óvoda már rég tölti be a hozzá kötött nemes feladatát, de ily sikert még talán egy évben sem mutatott fel. Fő érdem a hivatását a budapesti óvónők képzésére fennálló intézetben oly nagy sikerrel elsajátított, közszeretében álló óvónője: Weiner Ilona kisasszonyé. A kis „törpe birtalomban“ ő, — mint alkalmunk volt meggyőződni — egy igazi szeretett uralkodónő, kinek egy szigorú tekintete képes az egész 45 tagból álló apróságot néma halgatásra s nyugalomra készíteni, s egy nyájas szó által köztük igazi rokonszenves gyermeki örömet előidézni. A jelen voltak ritka látványok voltak tanui, midőn a kis, alig beszélni kezdő apróságok haladásáról, s gondolkodásuk ésszerű irányításáról meggyőződhetek. A közönséghez szóló „felkösöntő dalt“ oly büszke öntudattal zengték el, mintha mindegyik egy leendő népszónoknak képezné ki magát. Weiner Ilon kisasszonyt különben azért is mély elismerés illeti, hogy érzékkel választja meg a kis apróságok által betanított ének s szaválás s párbeszéd darabokat, melyek mindegyike egy-egy gyengéd gyermekésszel is felfogható tanúságot rejt magában. Az ünnepélyen a kicsinyek büszkeséggel tett szílei mellett szép számú idegen hallgatóság vett részt, kik az óvoda-ünnepélyt összekötött bazárban tett vásárlások által anyagilag is előmozdították e nemes-célú intézet jövőjét. A hallgatóság pedig azon óhajjal távozott, hogy vajha népiünk alsóbb osztályaiban is mindinkább terjedne a tudat az óvodák fontos feladatáról s tömegesen küldenék a kicsinyeket oda, hol egészséges szórakozás mellett, a szellemi oktatás első s nagy fontosságú alapját nyerhetik.

A vármegyebeli izr. tanítók közgyűlése Waldner bajai tanító elnöke alatt élénk részvét mellett tartott meg.

Sztanisicsról írják: E hó 8-án virradóra borzasztó vihar és eső vonult el községeink és határunk fölött. Megelőzőleg a villám reggeli négy óra tájban többször lecsapott és pedig háromszor magában a községben. Páv József tanító udvarában a kútba, Huthflusz József udvarán a szárnasok éjjeli tanyáját képező eperfába csapott le s két tyúkot meg is ölt. A harmadik lecsapás Eberhardt József házat érte s a villám a köhomlokzatról az ablakon át első szobájába hatolt, hol egy képet összeégetve és az ágyat érintve, a földbe furódott.

Házvétel. A belvárosi 211. ö. i. számú Stein-féle házat az örökösöktől Weidinger Sándorné szül. Stauber Johanna 30,000 frtért megvette.

Az ó-morovical önszegélyző-egylet III. szövetkezett, mely 1883. július 1-én alakult, 1888. december 31-én felszólították tehát mindazok, kiknek eme intézet irányában követeléseik vannak, hogy ebbeli igényeiket 1888. december 31-éig bejelenteni el ne mulasztják.

Himen. Szabadkán Tausig Vilmos ottani nagykereskedő szép és kedves leányát eljegyezte dr. Schreiber Filóp szegedi orvos.

Közügyűlést akart tartani a segélyegylet vasárnap; azonban határozatképes szám hiában azt két hétre elnapolta.

Megvadult tehén. Szabadkán dr. Milassin Kálmán törvényszéki aljegyzőt a napokban egy megszilajódott tehén feldöfte és súlyos sérüléseket okozott rajta.

Egyenruházati szabályzat a m. kir. államvasutaknál. A közmunka és közlekedésügyi miniszterium az új egyenruházati szabályzatot július 1-én lépteti életbe a m. kir. államvasutaknál. A szabályzat szerint a hivatalnokoknak július 1-ével az új szabályzatban megállapított rangjelzőket szabad használni. A szolgálatban levő tisztviselők karkötőt tartoznak viselni. Az altisztek ezüst rangjelző rózsákat viselnek. Az I. rangfokozatu főhivatalnokok arany paszományos galléron 3—3 ezüst rózsát, a II. rangfokozatu főhivatalnokok 2—2 s a III. rangfokozatu főhivatalnokok 1—1 ezüst rózsát, a IV. rangfokozatu hivatalnokok a zubbony galléron 3—3 arany rózsát, az V. rangfokozatu hivatalnokok 2—2 s a VI. rangfokozatu hivatalnokok 1—1 arany rózsát viselnek.

Brutalitás. Szabadkán B. L. pinóer egy 3—4 éves kis leányt baromi tettet követett el. A tettet nyomban letartóztatták.

Nagy jégeső volt f. hó 7-én délután 4 óra tájban a Rác-Militics és Hódságh közti földekben. Jégdarabok akkorak estek, mint jó nagy dió. Szerencse hogy a jéggel egyszersmind nagy eső is volt, mert különben oda volna némeleynek egész aratásuk. A kár azért mégis igen jelentékeny.

Új dezinficiáló szert hozott forgalomba Engel Adolf helybeli kereskedő. A szert egy dobozban felakasztják a bűzös vagy miázmas helyiségben s az megöl mindenféle kártékony mikrobatát.

Szabadkán — mint a f. lapoknak írják — a népisiskolákban vizsgálati jutalmakul horvát imakönyveket osztottak ki a bunyevác normalistáknak, holott azok jobban tudnak magyarul, mint bunyevácul. De azért a magyarosodási statisztika bonyára fényesen fog kiütni!

Körrendelet. Az árvízkarosultak javára begyűltendő természetbeli adományoknak a vasutakon kedvezményes díjtételek mellett leendő szállítása tárgyában f. évi május hó 2-án 29,108. szám alatt kibocsátott körrendeletem fonálán, nevezetesen annak azon részére vonatkozólag, melyben jeleztem, hogy a közmunka- és közlekedési miniszter ur, a szóban forgó kedvezményi szállítás érdekében, a többi hazai vasutak igazgatóságaihoz és a dunagőzhajózási társaság üzleti igazgatóságához is felhívást intéztem: további tudomás, illetve mihez tartás végett értesitem a törvényhatóságot, hogy eme felhívás folytán a szamosvölgyi, budapest-pécsi és mohács-pécsi vasutak, valamint a dunagőzhajózási társaság is immár érvényesítették azon kedvezményes határozatokat, melyek e tekintetben a kir. államvasutakon és az állami kamatbiztosított élvező vasutakon megelőzőleg elrendeltettek. A déli vasut azonban csak oly küldemények részére engedélyezett kedvezményes szállítást, melyeket egyesítettek, testületek vagy hatóságok adnak fel. Végül az aradi és csanádi egyesült vasutak az adományok kedvezményes szállításához ugyan hozzájárultak, azonban oly megszorítással, hogy csak a 200 klgammal nem súlyosabb küldemények szállíthatnak díjmentesen, míg a 200 klgammot meghaladó súlyuak után a rendes szállítási díj 50%-a fog szedtetni. — Budapest, 1888. évi június hó 16-án. A miniszter helyett: Benitzky s. k., államtitkár.

A zombori kaszinó-egyleti dalárda dal-és táncestélye. A kik véletlenül megpillantották az utcasarkokon is a „röndet“ hirdető hivatalos tábla szélte-hosszában végignyújtózkodó cirkusz, bűvész s művész kulturális célú intézetek falragaszai mellett, a zombori kaszinó-egyleti dalárda szelid külsejű felhívását, szánakozó mosolylyal rázták fejüket mintegy mondván, hogy minden lesz egyeb ez estélyen, csak publikum nem. Pedig nem úgy történt. A mi kaszinó-egyleti dalárdának meg van már a saját rendes zenekedvelő közönsége, s dicséretükre legyen mondván, nem képes őket se eső, se forrás, se a sok oldalról tapasztalt közöny visszatartani attól, hogy e törekvő egyletet legalább megjelenésükkel ne támogassák. F. hó 7-én tartott dal-és táncestélyen is ott láttuk városunk szépszámu intelligens családját, — köztük egy-két szerb család is — kik kedvvel jelentek meg, hogyha nem is egy zajos, hanem egy kedélyes s barátságos estélynek élvezeteiben részesüljenek. Mindenekelőtt ki kell emelnünk, hogy bármily egyszerű is volt a daletély műsora, összhang és siker tekintetében fölmúlt sok előző ilyen estélyt. A férfi s vegyes kar ezuttal ismét Bergmann Ágost tanár ur vezette, kit a hozzája oly belsőleg ragaszkodó dalárda tagjai csak a napokban tiszteltek meg egy értékes bronz-irókszelteből álló emléktárgy-gyal. Az általuk előadott férfikardalok közül Liszt által zeneisített gyönyörű dallamu „Vigadás közben“ című piéce fogadtattott általános tetszéssel; míg a vegyeskar, melynek zeneőrét kedves nótájai „megfogya bár, de törve nem“ már megjelenésük által is lelkesedést keltenek a hallgatókban, az előadott s Beleznay Antalról szerzett „Mazurka“ éleklésével aratótt szűnni nem akaró tapsot. Az estélyőrn azonban kimagasló pontja volt egyrészt a gyönyörű hangorgonummal rendelkező Mihályi Ernő ur „Il ni vient plus“ kezdetű filmbemászó zenéjű magándal, másrészt az énekedvelő közönségünket a már oly gyakran igazi zenei élvezetben részesítő Tessényi Vilma kisasszony magándala által kísért „A kis halászeleány“ című vegyeskar, mely közzáján forgó s utcahosszant énekelte dalt noha már-már megunásig hallhattuk, ily előadásban mégis a legkedvesebb élvezetet nyújt. A műsor befejezése után, míg kiűnn megerezt az igazi nyári éjjeli ivatar, azallat bett a teremben táncra perdült tüzes ifjúság s járta mint rendesen, kivilágos-kiviradtt! A négyeseket mintegy 25 pár táncolta, de a kedves bonyodalom, a kedélyes moraj, kacagás s jókedv zaj oly nagy volt, mintha legalább ötször annyi kedélyűnküllyi vigadó lett volna együtt.

Kulpinban június hó 27-én folyt az állami iskolában az évi záró vizsga. Az elsőség főt. Lajthay János ó-kéri plébánosnak mint vendégnek adatott át, ki a rom. k. növendékeket egzaminálta, azután főt. Kutlik Félix helybeli ev. lelkész intézett kérdéseket az ágost. hv. növendékekhez. A t. gondnokság teljes elismerését fejezte ki a nevezett hitoktatóknak, amennyiben a gyermekek tiszta, szabatos feleleteket adtak. Azután következett az olvasás, oly tisztán és érthetően olvastak a kis 6—7 éves gyermekek, valamint a felsőbb osztálybeliek, hogy a gond. elnök, egy a jelenvolt közönség abbéli örömlökét fejezték ki, hogy ilyen értelmen még nem hallottak gyermekeket olvasni; még feltűnő szép eredménnyel a nyelvtanból s a többi tantárgyakból. Legnagyobb feltűnést keltett a számtan, amennyiben a növendékek a közönséges- és tizedes törtekkel egy tanító vezetés alatt álló népisiskolában sohasem tapasztalt ügyességgel és otthoniasággal számoltak. Vizsgáztak még az énekből és tornaszatból kintűnően. A vizsga d. e. 10 órától d. u. 2 óráig tartott, a midőn a gond. elnök nagys. Szemző Mátyás ur az áll. isk. gondnokság nevében köszönetet mondott Szabadka Gyula áll. tanítónak buzgó fáradságáért és atyai gondviseléséért, valamint a szülők is egyenként, kik a legfőbb örömmel és meglepéssel hagyták el a termet.

Himen. Kohn József szabadkai kereskedő eljegyezte a csinos s kedves Reitzer Helén kisasszonyt Szabadkán.

Új postatakarékpénztárak nyílnak aug. 1-étől Bácsujfalun, Goszpodincén, Kis-Kéren, Kovil-Szt.-Ivánon, Lalityon, Palics fűrdön és Piroson.

A bíró bajai. Potz András sztanisicsi bírónak a már eddig közöltekben kivül újabb károkat is okoztak. E hó 2-án virradóra 600 □ öles szőlőjét letaposták és lekaszálták, mire hét gyanusított jubászt szállítottak be Zomborba. De már július 4-én virradóra ismét tűz pusztította borsódi szállásán levő szalmáját. Sajnálatra méltó ember; mert az iskoláknak, a magyarságnak és magyarosodásnak lelkes barátja. Üldözői ellen drákóilag kellene fellépni!

A zombori kereskedő ifjúság által rendezett erdei mulatságon fellüfűzetek: Sándor Béla 10 frt, Sztójkovits Zach. G. 11 frt, Heindlhofer Róbert 5 frt, Falcione Gusztáv 5 frt, Fejér Gyula 4 frt 50 kr, Koczár Szigmond 4 frt 50 kr, Roheim Henrik 4 frt, Reichl János 3 frt, Koszanits C. A. 3 frt, Sztrilich Zsigmond 3 frt, Gergurov Stévo 3 frt, Czvetkovits Koszta 2 frt 50 kr, Putits Sándor 2 frt, Nikolics István 2 frt, Weidinger S. és Zs. 2 frt, Schlieszer testvérek 2 frt, Stein és En-

Melléklet a „Bácska” 53-ik számához.

gel 2 frt, Theodorovits Száva 2 frt, Reh Sámuel (Bécs) 2 frt, Gergurov Jakab és társa 1 frt 50 kr, Barthol József 2 frt, Lázits Mladen 1 frt 50 kr, Bergenthal Arnold 1 frt 50 kr, Topalov Szilárd 1 frt 50 kr, Sztójkov Luka 1 frt 50 kr, Wighard Ernő 1 frt 50 kr, dr. Czvetkovits Péter 1 frt 50 kr, Ottó hadnagy 1 frt 50 kr, Fischer Károly főhadnagy 1 frt 50 kr, Kovacsits Ráda 1 frt 25 kr, Fuchs Dávid (Bécs) 1 frt, Steinitz Henrik (Bécs) 1 frt, Rebenwartzel H. (Bécs) 1 frt, Hohenberg (Bécs) 1 frt, Murizsen György (Bécs) 1 frt, Goldmann József 1 frt, Szedmakovits Dina 1 frt, Zákó Milán 1 frt, Vukiesevits S. és társa 1 frt, Spitzer I. B. 1 frt, Grünis Dániel 1 frt, Brummer Károly 1 frt, Palanaesky István 1 frt, Milutinovits Csedomily 1 frt, Gergurov Dániel 1 frt, Bikár Pája 1 frt, Gergurov Szredoje 1 frt, Schläffer Filipp 1 frt, Polzovits 1 frt, Radoszláv 1 frt, Theodorovits Gy. Nikola 1 frt, Lugumersky Plátó 1 frt, dr. Milasevits Sándor 1 frt, Bittermann Sándor 1 frt, Vörös Mária 1 frt, Jovanovits Demeter 1 frt, Peits Pál 1 frt, Bugarsky Tanaszia 1 frt, Apperlits P. Milivoj 1 frt, Joanovits Sina 1 frt, Geiger Imre 70 kr, Gyorgyovits Szvetozár (O-Sziva) 50 kr, Heisler Aladár 50 kr, Freund Vilmos 50 kr, Radulovits Szilárd 50 kr, Molnár Gyula 50 kr, Hajnald Ferenc 50 kr, Bikár Milutin 50 kr, Vukiesevits Pál 50 kr, Brkits Bogdán 50 kr, Brkits Izák 50 kr, Masirevits Milán 50 kr, Pánits Koszta 50 kr, Báics Vladimír 50 kr, Jeremits György 50 kr, Ergh Béla 50 kr, Metz József 50 kr, Báics Vitomir 50 kr, B. János 50 kr, Theodorovits László 50 kr, Dragodán Péter 50 kr, Rieman György 50 kr, Engert Ferenc 50 kr, Putnik Luka 50 kr, Letity Velykó 50 kr, Neuser Lipót 50 kr, Neuser Márk 50 kr, Friedman József 50 kr, Pítinger Gizella 50 kr, Makra György 50 kr, Kummerkromer András 50 kr, Lichtenstein (Bécs) 50 kr, Fernbach József 50 kr, Zákó I. 50 kr, N. N. 50 kr, Vujesies Vlada 50 kr, Stojits János 50 kr, dr. Molnár István L. 50 kr, Scherer Ferenc 50 kr, Uglyesits Jesta 50 kr, Poszits Bosko (Sztapár) 40 kr, Utornik István 40 kr, Bauer János 30 kr, Lövy S. 20 kr, Boroczki Vászta 10 kr, N. N. 10 kr, N. N. 10 kr. Felül-fizetési összeg 142 frt 05 kr, ezenkívül 208 jegy 50 kr-ával 104 frt, összes bevétel 246 frt 05 kr, összes kiadás 120 frt 05 kr, tiszta eredmény 126 frt, melyet ezennel köszönettel nyugtáztunk. Az előkészítő bizottság.

Halálozás. Vettük a következő gyászjelentést Bajáról: Boesky Kristóf a bajai állami tanítóképző tanítója és neje: Moder Julia a maguk, úgy gyermekeik: Mária, Teréz, István, Anna, Jenő, Ilka és József, valamint számos rokon nevében, fájdalomtól megtört szívvel jelentik feledhetlen hálás fiuk, illetőleg szeretett testvéreik és jó rokonuk Boesky Gyula, zólyomlipcei „Gizella” munkás árvahezi családának f. évi július hó 7-én, életének 20-ik évében, hat havi áldásos működése után d. e. 8 órakor bekövetkezett halálát. A boldogultnak hilt tetemei f. évi július hó 8-án d. u. 5 órakor a rókusí temetőben tetétek örök nyugalomra. Az engesztelő szert. miseáldozatok lelke üdvéért július hó 11-én reggeli 7 órakor fognak a Ferenc-rendiek templomában és a zólyomlipcei vár kápolnájában a Mindenhatónak bemutatni. Áldott legyen emléke!

Hirdetményi bélyegilletékek felülvizsgálása. Egy előfordult konkrét eset alkalmából a pénzügyi közigazgatási bíróság illetékesnek mondta ki magát a hirdetményi bélyegilletékek tárgyában hozott végzéseket felülvizsgálására. A pénzügyminisztérium azonban nem osztozván a bíróság véleményében, a felmerült illetékeségi kérdést eldöntés végett a minisztérium elé terjesztette. A minisztérium kimondotta, hogy a hirdetményi illetékek bélyegilleték helyessége és jogossága tárgyában határozni a pénzügyi közigazgatási bíróság nem illetékes, és ebbeli határozatát részletes megokolással látta el. Most hasonló eset merült fel, a melyben a jogorvoslat elbírálása a pénzügyi közigazgatási bíróságnál kérelmezett, ez azonban hivatkozva a minisztérium határozatra, a mely a bíróság teljes ülésében is kihirdetett, ez ügyben illetéktelennek mondta ki magát és az összes iratokat érdemleges elintézés nélkül a felterjesztő kir. pénzügyigazgatóságához visszaküldte.

Meghívás. Minthogy a f. évi július hó 8-án hirdett közgyűlés elegendő résztvevő hiányában meg nem tartatott, az alapszabályok 36. §-ának rendelkezései szerint a zombori első önszegélyző-szövetkezet folyó évi július hó 22-én d. e. 9 órakor saját helyiségében IV. rendkívüli közgyűlést tart, melyre a szövetkezet tagjai tisztelettel meghívottak, azon figyelemmel, hogy ezen közgyűlés a megjelent tagok és részvényesek számára való tekintet nélkül végérvényesen határoz. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Az alapszabályok módosítása. 2. Netáni indítványok tárgyalása, melyek a közgyűlés előtt legalább 3 nappal az igazgatóságnál írásban beadandók. Kelt Zomborban, 1888. évi július hó 8-án tartott igazgatósági ülésből. Tárczay Mór, szövetkezeti igazgató.

Gyilkos apa. Bajáról a következőket írják az Egyetértésnek: Milassin Miklós idevaló eszmadiamester, aki városzerte mint veszekedő természetű, indulatos és boszúálló ember volt ismeretes, saját gyermekeivel is örökös perpatvarban állt. Különösen Sándor nevű fiával sehol sem tudott kijönni, aki apját, dacára annak, hogy munkaképes és javakorabeli létre teljes semmittevében töltötte idejét, kötelességszerűleg tartotta. A fiu, ismervé apja szenvedélyeit, nem egyszer figyelmeztette és kérte őt, hogy hagyjon fel részegeskedésével és könnyelmű életmódjával, mert ő nincs abban a helyzetben, hogy kívánságának mindenkor eleget tehessen. Ez volt főoka annak, hogy apa és fiu örökösen hadilábon álltak egymással s örökösen alkalmatlankodtak belső családi ügyekkel a kapitányságnak, mely nem érezte hivatva magát arra, hogy a családi ügyekbe beavatkozzék. A folytonos perpatvar apa és fiu közt mindinkább elmergesedett s végre gyilkos szándékot érelt meg az apában, ki azt a mult hó 30-án végre is hajtotta. Az említett napon ugyanis Milassin Sándor, aki szintén eszmadiaiparos volt, szokása szerint korán felkelte s a ház folyosóján munkához fogott. Apja kevéssel ezután felébredt s ágyából egy ott elrejtett baltát rántva elő, azzal három hatalmas csapást mért mit sem sejtő fia fejére, aki azonnal összeesett és eszméletét veszítette. A gyilkos apát csakhamar elfogták, a sértült fiu pedig seibebe másnap belehalt. Milassin Sándor harminc éves volt s nőt és több gyermeket hagyott hátra.

Övintézkedések a járványok ellen. A belügyminiszter a meleg évszak beálltával körendeletileg

utasította a törvényhatóságokat, hogy a köztisztaság fenntartására s a járványos betegségek kiűtésének megakadályozására az előirt intézkedéseket szigorúan hajtsák végre s különös gondot fordítsanak a következőkre: 1. A légtér tisztaságának megővására s így tegyenek meg mindent, hogy az, ami a légtér vagy a talajt tisztátalanná teszi vagy az emberi egészségre ártalmas módon fertőzi, gyorsan eltávolíttassék, illetve kellőképpen fertőtleníttessék. 2. Az ivóvíz tisztaságának megővzésére. A közutakat tisztíttassák s tiltsák el a közutakba a vízhozó edények bemenítését. 3. Az élelmi szerek és italok ellenőrzésére. Vizsgálják meg, hogy azok nem hamisítottak s ártalmasak-e? A piaci rendőrség különösen a mostani gyümölcsérés idején a legszigorúbban járjon el. 4. A vágóhidakra, vendéglőkre és koresmákra, hogy azok környékéről minden szenny és hulladék napenként eltávolíttassék. Az ezeken kívül felmerülő közegészségi vonatkozással bíró viszonyok tekintetében is figyeljenek arra, hogy mindaz ami ártalmas vagy azzá válhatik, azonnal eltávolíttassék. Eljárásuk eredményéről s e rendelet foganatosításáról pedig még e hóban tegyenek a belügyminiszteriumnak jelentést.

Változás a közigazgatási beosztásban. Bács-Bodrogh vármegye közönségének azon határozatát, mely szerint Ó-Sóóvé és Új-Sóóvé községek közigazgatásilag a kulai járásból az újvidéki járásba osztattak be, a belügyminiszter jóváhagyta.

Árverés. Kovasin Szima ó-sztapári lakos 2509 frt b. ingatl. okt. 16. Mirtity Novák ó-szivaici lakos 6131 b. ingós. jul. 12. Zombor.

Irodalom.

Jókai legújabb regénye!! A lélekidomár!! Valjon nem elég-e csak ennyit mondanunk, hogy irodalmi rovatunkat ez egyszer mindenki a legnagyobb kiváncsisággal olvassa el! Magunk is meg voltunk lepve, midőn Révai testvérek, kik Jókai legújabb regényeinek füzetes kiadása által eléggé nem méltatható érdemekre tettek szert, — a „Három márványfej” befejezése után pár héttel már „A lélekidomár” első két füzetét küldik be nekünk, — annak a regénynek első füzeteit tehát, melyet hazánk legnagyobb két lapja magyar és német nyelven közölt egyszerre, melynek folytatásokban történt elolvasása után mindenki oly hatalmas emelkedést érezt a ragyogó fantáziájú és a soha nem pihenő tollának, milyent a hetvenes évek elején alkotott művei óta nem észleltünk. De már magában az eszmé is mily remek! A regény hőse valami büvös hatalommal, mely tekintetéből sugárzik ki, uralkodik mindenki és mindenek felett. Ember, ki előtt nincs titok, ki behatol a szívek rejtekébe, hogy onnan hozza ki a kezdő szálát, melynek segítségével kutatásaiban tovább haladhat. Az első füzetben az alkotmány helyreállítása után megkoronázott magyar király budai várpalotájába, az udvari estélyhez vezet el minket a szerző, leírásával csak úgy kápráztatva szemünket, mintha élő tanu lennénk annak a fénynek és pompának, mit csak a magyar király fejthet ki az ő magyarjai között. Itt, e fényes társaságban, melynek minden egyes tagja egy-egy szerep azon a nagy épületen, melyre most, az ősi erényben bízva, újból támadó reménnyel tekintünk, — itt, e nagyuri gyülekezésben, a hol azonban már az ész is képes, nemcsak a rang és születés, — a millió gertyaláng visszfényében titkröződő tervek számított, de most újra megbékélt vendégei sorában találjuk a lélekidomárt is, a lélekűvőt, kinek igénytelen megjelenése nem árulja ugyan el az ész királyát, de a kinek hatalmas mondásait ellesve megtudjuk, hogy ő jár a leghelyesebb utakon. — És az iránytól, melyet kijelölt, nem terelgett el, — mi majd kísérjük őt füzetről füzetre a korszorú író kalauzolásá mellett. E vezető kéz biztosítja a páratlan élvezetet, melynek részesei leszünk. A kik Jókai műveinek füzetes kiadásából ismerték meg legújabb alkotásait, egytől-egyig jártni fogják a „lélekidomár”-t is, — a kik pedig nem tudják, hogy Révai testvéreknél 20 kros füzetekben szerezhetik meg ezt a nagy regényt is, most e sorok utján értesülnek róla és meg vagyunk róla győződve, hogy e hatalmas mű kevés magyar házból fog hiányozni. — Egyes füzetek küldése, vagy az egész munkára való előfizetés céljából legelőszöri bünyesen Révai testvérek kiadóhivatalába fordulni. (Budapestben IV. Váci utca 11.)

A községi tanítói nagygyűlés Zentán.

Bácsmegeye községi tanító-egyesületének XVII-ik nagygyűlése f. évi július hó 2. és 3. napjain folyt le Zentán.

Ha előjelekből szabadna egyáltalán bármit is komyan megítélni, úgy a lezajlott közgyűlésről azt kellett volna eleve jóslani, hogy az rendkívüli kevés számú tagtárs részvevése mellett fog lejártszólni, mivel még a gyűlést megelőző napon is, július 1-én, csupán 32 egyleti tag volt a rendező-bizottságnál elszállásolás végett hivatalosan bejelentve.

Amde a remény nem esalta meg a házigazdákat, mert a közgyűlés napjára a nagy megye minden részéből 112 tagtárs sereglett össze, hogy — régi szokás szerint — legalább évenként egyszer egymást a tisztelet és szeretet őszinte jeleivel vegyék körül és halmozzák el. Az egyes tanítói körök a következő számarányban voltak képviselve: apatini 29, hajai 4, szabadkai 23, újvidéki 4, titeli 5, zentai 33, szabylai 14 taggal.

A központi választmány tagjai július 2-án mind együtt voltak s beható, hosszas tanácskozás után elbírálták a nagygyűlés elé viendő tetteket és ezek határozati javaslatait végleg megállapították, mely szerint: a) „Az ének tanítása a népiskolában” című tétel munkálatai közül — mint legjobb — első helyen Eibeck Gyula prigl.-sz.-iváni tanító dolgozata; azután Borza Nándor hajai tanító munkája — az elsőnek mintegy kégegészítéssel — felolvasásra méltattott. Steiger Frigyes újvidéki tanító dolgozata, mivel az a népiskola mellőzésével tisztán a polgári iskolák énektanításával foglalkozott — bár e tekintetben kitűnő szakismerettel s beható tanulmány mellett iratott — mint nem a tárgyhoz szülő dolgozat, ezuttal felolvasásra nem ajánlatott. b) Ezen tétel fölött: „Mely eszközök által hathatunk a köznépi izlésének nemesítésére? — a választmány a következőleg intézkedett: Minthogy a beérke-

zett e nemű dolgozatok mindegyike azt hangsúlyozta, hogy a köznépi izlését nemesíteni az iskolán kívül még társadalmi uton is szükséges, sőt köteleesség; minthogy továbbá e tétel első, az iskolát illető részét kimerítő tárgyalóssággal az apatini, a köznépi izlésének társadalmi uton való nemesítését pedig alaposan s fenkölt szellemben a zentai kör dolgozta ki, ez okból: a tétel első részének előadójaúl Czifrusz János bezdáni; a második rész előadója pedig Harsányi János zentai tanító nevezettek ki. c) A harmadik: „Mily állást foglaljon el a tanító a társadalom fontosabb mozzanataival szemben?” című tétel előadójaúl Vida Sándor zentai és Pozsonyi Béla csantavéri tanítók bizattak meg, mint e nemű legjelesebb munkák szerzői. E tételtől egy névtelen, jeléges dolgozat is érkezett be, mely dícsérettel lett kiittitve. A jeléges levél felbontatva, a munka írójának Bakody Márton zentai tanítót vallotta. d) Volt még egy tétel: „Az óvoda viszonya a népiskolához”, minek felolvasása az időköz lett kötve. Előadójaúl Völgyi Lajos, szabadkai óvó hivatott fel.

A választmányi filesek után esti 1/28 órakor az előértekezlet lett megtartva, hol is 1-ór a megérkezett tagtársak idővöltöttek, 2-or a már összesereglett egyleti tagok névjegyzéke állitattott egybe, és 3-or az egyes tettek előadói nevezettek meg.

Az előértekezlet befejeztével az összes vendégek, egy a nagy számban jelen volt városi közönség a „Magyar király” szállodába mentek át hagyományos ismerkedési estélyre, hol az ismerkedőket a szives barátság, a jó bor, meg a messze földön híres zentai tambura banda danái, nótái tartották össze egész a késő éjszakáig.

Mire azonban a kakas harmadszor szólala, csendesek lőnek Zenta utcái, üdítő álomba merülve gazda és vendég, hogy a nagygyűlésen mindenki friss szellemmel és kitartó buzgalommal jelenhessék meg.

(Folyt. köv.)

A DUNA-ZUHATAGOK.)

Európának nagyságban a második folyóját, mikor Dvényinnél a magyar nevet felveszi, a Kárpátok üdvözlik. Dunánk útja azután diadalmenetre változik. Partjain igéző tájképek váltakoznak gyors egymásutánban. Visegrád vidékén, hol nagy királyaink egykor székeltek, folyó és hegy egymásnak bucsút int s viszontlátást ígér az Al-Dunán.

Alig hagyja el hajónk a belgrádi partokat, alig kerül meg a lajtaszesz sarkantyút, mely a nagy folyót is más irányba tereli, részút átellenben már is Pancsova városának magasabb épületei iparkodnak elének tűnni, százados fák koronái fölül emelkedve. A város épületei közül legjobban kilátszik az idomtalan görög templom, melynek több oka volna elbűjni. Olaszországi bazilikák formájára kupolával és külön harangtoronnyal építették, de nagyon idomtalanra esett ki. Vörös falai mintha csak maguk is pirulnának, hogy kontár keze alól kerültek ki. A város alatt a Temes folyó siet a nagy Dunával összekeltni.

A pancsovai ártéren védgát mögött a csángók telepi, Hertelendifalva s odább Nagygyörgyfalva szundikálnak. Sajna, hogy a csángók sorsa „lithon” sem jobb, mint volt „otthon.”

A magyarországi alacsony partvidék unalmában nyújtózkodik, lombos erdőn kívül változatul mit sem mutat, míg a szerb parton a dombság egész láncolata kíséri a Duna hosszát mosolyogva.

Smederevo vagy Szemendria s Kubinnál is, jobbra-balra a szem határa szélesedik. Smederevo! Neve után ki gondolná, hogy ez volt a hajdan híres Vég-Szendró, a magyar történelem egyik tanuja.

Más látképe van most itt az egész tájnak. Pusztulásnak nincs már nyoma.

A hegyvidalon szőlő-tőkék sítkeznek. Probus császár venyigéi tenyésznek és jó bort adnak. Boráról lett híres inkább — Szemendria.

A várfalak mellett a kis Jesava s odább a nagyobb Moravának hullámai temetkeznek a nagy Dunába.

Egyelőre elvonulnak a hegyek sombok a víz partjánál. Kanyarog a Duna össze-vissza, féken mi sem tartja, olyan, mint a kőzsa gyermek, a ki az apai hatalom alól kibújt s szabad szárnyakon mozog a világban kénye-kedve szerint. Sok szigetet képez a víz s ott, a hol az sálpédó lágyságot hagy maga után, hosszú lábú vízi madarak világának sokasága csap nagy mulatságot. Csokonai époszának a hősei, jó falatokat szolgáltatnak. A sirály sikoltozása messzire is hallzik.

Báziás fölött odább, hol a Duna félkört ir le szégyében s a jobbparton a szirték ismét gytlekeznek, egy szirtormon csupa csillámpalán, a római eredetű Ráma várának avas falai elég épen álldogálnak s a víz tükreben elmléznak.

Itt kezdődnek a Dunának nagyobbszerű áttörései. Bámuljuk a folyam sebjét 16 mértföld hosszában, Báziástól Vaskapuig mint mosta el, hogy vitte el a legkeményebb réteget is, szóval mindent, a mi útját állta. Báziásnál véget ér a vasuti sín. Párisból jött s itt ért véget. Merre veszi folytatását? Hol ér véget? E kérdésre feleletet ad majd a jövő idő.

Előbb, hol a hegyek lába rónára támaszkodik, a kereszténység negyedik századának vége felé két nép harcolt s egymást törekedett tönkretenni, kiirtani. A hunok és góthok itt mérköztek. Ellák elesett, harmincezer hun is vele. Atillának győzedelmes fegyverét és vitézségét fia már nem örökölte.

Gradistenél ismét római rom, a VII-ik legiónak tégláiból.

Moldovánál mindkét parton szirték s hegyek sorakoznak, a Duna útját hogy elállják. Az elemeknek harcra van itt.

Küzd a víz a kemény kővel, több barlangot váj a víz a meszes sziklafalba.

Tátongnak a sebek mindenfelé. Ez az első szoros-ut itt, hol szakgatott hegygerincek s kimagasló sziklatornyok az utazónak sok szép képet adnak. Alig néztük az egyiket, eltűnik ez s jön a másik s közel oda, hol a Duna összeszorul, kőmedrének közepéből, hegyes sárgás-fehér meszes szikla emelkedik. Olyan mint egy szélesebb alapu colonna. Bábákájnak hívják ezt a lohor-követ.

*) Megjelent képekkel az „Ország-Világ”-ban.

Hogyan került ide? A nagy Dunának kellő közepére... Törjék rajta fejüket a geológok!

En addig a regét mondom el, mely e vidék népénél róla szájról-szájra jár.

Régen, régen, Törökország fénykorában, mikor az ozmánok félhaldja tündöklött még és uralmát népek messze földön rettegtek is, egy török aga élt és kéjben flúrdott e vidéken.

Sok szép asszony volt a háremében s a sok szép asszony között is egy kiváló szép. Eszontók voltak bájai. Szürő fekete szemének pillantása búvölt, bájolt. Mámoritó cirógatását sokszor élvezte a boldog aga. Ezt a csudaszép háremhölgyet egy déleleg magyar megszerette és megszeretvén, elszöktette, ezer veszéllyel is bátran állva szembe.

Mikor az aga hírül vette büvös-bájós háremhölgye hűtlenségét, jancisárainak legott sok pénzt ígért, ha az asszonyt visszahozzák élve s fejét a gyaur szöktetőnek.

Ki a vitéz? ki a bátor, jancisárok?

— Tíz erszény pénz, szinarany pénz, nagy jutalom.

Ki az életét kockáztatja, annak adom!

A jancisárok sóvár szeme a tömérdek pénzre tapad.

— En vállalkozom! — kiált egyik — visszahozom nódet, uram! — s fejét a galád szöktetőnek.

— Itt a kezem — mond az aga — kész az alku.

Magyarország határszélén, egy magyar várban, a legszebb asszony és a déleleg vitéz élnek egymás szemlencéjében.

Ravasz jancsár, kit a birvagy erősen bajt, hírül veszi, hogy nyomon jár, terveket főz, kopasz feje csak ugy izzad bele.

Megvan a terv.

Átöltözik. Minden ruhadarab hamis rajta s félrevezet. Kiséretét a szerb nemzedékből veszi.

Magyarország határánál, mintha százan üznék őket, lihegve futnak és a merre futnak, utánuk az ut pora is magasan kavargó föl. Elfáradva, kimertülve megállnak a magyar várnál s így szólnak be s esengnek: Úz bennünket török csapat, nyomunkban is vannak immár, jó uram, adj menedéket.

Ad a jó ur menedéket, megszánya az üldözöttet.

Megrohanás után egy-két csapás s hull már annak feje, a ki adott menedéket.

Borzad erre s ájuldoz a csudaszép nő, elaléltan teszik lóra s elvonszolva viszik vissza. Gyöngyosor helyett durva kötél van a nyaka körül kötve s a kötélén függ feje annak, a ki menedéket adott.

— Uram! itt a feje, elhozom, mert így kívántad, — mondja a jancsár büszke önérettel az agának. — Itt élve van, lóra kötve, birlalója sok kegyednek, a legszebbik háremhölgyed. Kockára a saját fejem tettem. Nyertem. A tíz erszényből egy darab pénzt sem engedek.

A legszebb asszony térdre esve kegyelmet kér.

— Nincs kegyelem! — így rivalt rá a boszus aga.

— Megboszulom galád tetted. Vigyék, szemem ne lássa többet, nem érdemes kegyeimre. Ott a Duna közepében, hol meredez a lobor-köszirt, láncoljátok oda, ott haljon meg. Bánja majd meg ott tettét. Vigyék!

Ifju s szép volt, keble tele szerelemmel.

Még tegnap is hódolat környezte. Ma már nehéz láncok köik oda, hová a madár is csak félve repül.

Es a sziklát elneveztek Bábakájának, mert Bábá káj (Bábá káj sze) annyit jelent: „Bánd meg, asszony“.

A tíz zacskó pénz a jancsárt urrá tette. Hűségének megvan bére.

Az agában a boszuérzet csillapul már.

Hű szolgálóval hóhért küld ki másnap, vessen véget háremhölgye kínjainak. Volt ideje, megbánhatta tettét. Amúlnak a kiküldöttek.

A láncokat hab zörgeti s nincs ott, kit a boszu lánera kötött.

Fél a szolgáló, fél a hóhér, hirt vinni az eseményről. Meggyeztek, hogy hazudnak.

— Uram! nem volt szükség kivégzésre. Allah maga végzett. Szélviharban habtorlások bűnös nódet elvonszolták, ruhájából hirmondó csak alig maradt néhány foszlány.

— Allah nagy, nyugodjunk meg, az a legjobb, a mint végzett, igazságot szolgáltatott nekem.

De nem úgy volt, a mint az aga belenyugodott a sorsába. Tévedések játéka volt a dologban.

Nem a déleleg magyar fejét vágta le és vitte el a bátor jancsár. Másé volt az a fej, a díszben álló várszolgáé.

A hön szerető déleleg magyar meghallván a történetet, nyomon kísérté a bérenceket s sötét éjben sok veszély közt békítőit feloldozó kedves hölgyét, a kin szíve, lelke csingött. Arcáról boldog érzés ragyogott le, mikor a várba vitte s biztonságba helyezte.

A tévedések játéka boldogságuk folytatását szítte.

Mult az idő s a karloviçi esata után, az aga került a déleleg magyar fogságába s midőn hirt vett a tévedések játékaról, halva esett össze. De a sziklát ma is mindig Bábakáj-nak hívják azért.

*

Alig hagyja el hajónk ezt a magas sziklakövet, az Al-Dunának legszebb romja tűnik élénk. Kolombás vár romjai.

A romok fölött őseinknek szelleme leng. A Duna vízből kiemelkedő lépcsős sziklán, az egykori tornyokból sok rejtett út s rejtett falból, 5-6 csonka torony most is áll. Ugy állnak, mint feckszék, egy-egy sziklacsupra odatéve. Szirt ormán a legnagyobb, véres események hirdetője! Talán azért oly vörhenyes az a sziklacsoport, mely a romot tartja, mert ember-verből olyan nagyon sokat ivott?

Magyar, szerb és török elnevezése, a római Columbiából van lefordítva. Galambról van véve neve, hej pedig oroszlan-csaták voltak azok, melyek e stratégiai erődben és erőd alatt vívattak és el is dőltek.

Kulesa volt ez akkor a Dunának.

Galambóc-vár! A magyar történelem sokat beszél rólad!

A partok egyre jobban meredeznek s a mint ezek tornyosodnak, megszüntül a Duna medre, mely Alibégnél nagyon keskeny. Paläozoós palák és vizgülemektől kivájt gneusz-sziklák magasodnak fejtűn fölött, fenyegetnek.

Drenkovánál a gőzösre hajókalauszok szállnak, kik jól ismerik a veszedelmes szirtes utat. Ugy, a miként ezek mondják s vizbe mártott rudaikkal irányt adnak, arra jár a lassu hajó, jobbra-balra tántorogva.

A Duna kissé délre fordul s mint a fáradt vándor, jobb utat néz. Mind hiába. Mint az erénynek csak egy

utja, bár sok legyen az akadály, úgy a folyam, mely másutt határokat hódít fékevesztett uralmának, itt megszorul, mert sok a gátja; s ha előbb 600 öl sem vala elég szélességnek, helyel-közül 80 öltre szorul össze. Hasonló a pazarlóhoz, ki sokat költött dobzódásban s kevéssel kell beérnie józanságban. Kezddőnek a zuhata-gok, viztorlások, összeszorult köszirtok közt. A szem-határ is egyre szűkül. Szörnyülködünk, csodálkozunk a borzasztó szép képeken, melyet a természet honunk határára élénk színnel festett. A turisták által magasztalva kikiáltott Rajna, ilyet sehol fel nem mutat.

A „kis és nagy Kozla“ összefüggő viztorlatok egymásután követik. Kemény ágyban, szikla ágyban nyújtózkodik itt a Duna, ezért oly haragos. Iram sebességel iramodik.

Közeledik most a „Dojke“-torlat. Merően nyulnak fel a meszes sziklafalak s ilyen tömzsök buktanak fel a víz alól is. Két hatalmas régi elem, víz és föld küzd itt uralomért, — mondják meg a geológok — mennyi ezer év óta. Gutta cavat...

Uj torkolatok jönnek. „Izlás“ itt van, utánna meg „Techtalia“. Porphyr és rhyolith-törmények alkotják a sziklafalat. Az östernészet széles játéka ez. E helyen a mérete ezer öltre 8 láb esést jelez. Itt végződött a rómaiak Dunája és kezdődött az Ister. Ismét viztorlat jön. „Greiben“ néven. Egy merész szirtfok képezi azt. A Dunát mintha el akarná zárni. Hiu erőlködés biz az. Magasak a neocom és Tithon meszes sziklafalak. A balparton Treskovác tompa sziklakúpja 2000 láb magasságból merően bámul maga alá. A természet őserőinek bámulandó sírkövei ezek.

Grebennél a Duna ismét mintha nagyobb lélekzetet venne, tágul kissé.

A szirtok alján a parton, kis falucska húzódik meg árván. Svinicának hívják. Geológok szeretnek itt tanyát ütni, ritkább fajú kövületet keresgélnek. A kis templom a vízre néz le egykedvűen. Tell kápolnája emlékeztet, a szirtes vierwaldstätti tóparton, az is így áll. Odább három torony tűnik fel a szemhatáron. Eredetük régi idők homályában vész el. Itt vannak, utunkat hogy regényesebbé tegyék. Egyik torony a vízben sziklamerően áll. Az ör is magas hidon megy rá. A két másik torony, magasabban s a parton áll már. A kocsit, melyet nagy Széchenyi és Vásárhelyi mérnök, Drenkovától Orsováig, sziklák mentén huztak, a tornyok között visz el. Mikor a koci a parton álló tornyok lábához felkapaszkodik, megpihen, ha az utas körültekint, látja a mélyben a gőzös forgó kerekét erőlködni, hallja a csendben, mint zakatol az, tolvá a nagy terhet odább. Ez a pont is nagyon regényes. A „Trikule“ toronyormok ezek, de a „juçi tornyok“ nevét is viselik, mert közel esnek a „juçi torlat“-hoz.

E vármokkal ékített pontról szép távlatkép nyílik az előttünk mindinkább kibontakozó nagyszerű „Kazán“-szorosra. Közben-közben a hegyhasadékok kicsiny tündérvölgyeiből csörtető patakok szaladnak le. Elhelyi a Duna őket, mint nagyhatalmak felfalják a néptörzseket. Szébbnél szebb képrészletek tárulnak fel. Két parton a sziklafalak mindig jobban összejönnek, keskenyülnek. Vándordarvak V betűje ilyen. Kazánnál legkeskenyebb a torlat s tájképi bájokban nagyon gazdag. A hajó fedélzetéről tett szemlélet nagyon halás. Ennyi sok szép lapot ritkán lehet egymás mellett látni a természet könyvében. A vártnál többet kap itt minden ember. A jobb parton a 2200 láb magas Strbác nevű mészsziklafal fehérségével imponál már messziről. Két sziklafal is iparkodik összeszorítani a felséges Dunát, mely itt csak megfékezett hatalom. Ugy veszik ki magukat a szirtok, mint óriási kőkapuk, melyek kimenettel nem bírnak. Szinte félünk, hogy hajónk is roncsosá török, ha majd oda ér. De ez csak a látszat képe. E kolosszokhoz minél jobban közeledünk, minél jobban keskenyül a Duna medre, minél jobban susterreg és kavargó a víznek sebje, minél inkább növekedik a hullámoknak vad hajsza, a hajó födélzetén merően egy ponton állva, az örökre elfeledhetlen és nagyszerűségükben páratlanul álló képek hatása alatt emelkedik lelkünk, szívünk pedig jobban dobog s egy neme a félelemnek vesz lassan erőt rajtunk. Parányiságunk érzete szűli ezt a félelmet. Mintha két ország szirtjei akarnának itt összecsapni, fenség s magasságért harcot vinni! A Duna mintha maga is meghökkenne a szirt-óriásoktól, gyorsabban fut. Magas sziklafalak között alant járó gőzhajó is dióhéjja törpül ezek mellett, szinte félünk... most lesz végünk. Végre a sziklere nyitott kapu elé érünk. Kis gőzstűnk merészen közeledik az egyik szirtóriáshoz. Mintha a nap elsötétedett volna, mikor hajónk a sziklafalak sötét árkában jár. Felülről csak egy lepedőnyi égdarab ad kis világot. Olyan kép ez, a mely kápráztat és szédít. A Széchenyi-ut pedig, mint az „Axenstrasse“ Svájcban, a kőpart szélén húzódik fel, a kocsit kőfalak védik, hogy a mélységbe ne gurulhasson. A Kazán-szoros előtt pedig, hol a kis part is fogy s az idő vaskeze által lesodort nagyobb sziklák halmozódnak össze, alagutban tűnik el a kocsit. Nagy ember — nagy alkotása ez! Csak nagy mű tehet nagygyá. Ehhez a valódi s állandóan megmaradó nagysághoz képest az a nagyság, melyet a címek adnak, csak tűnő meteor. A tehetetlen szirt marad, kis hajónk tovább siet.

Az aldunai utak legfestőibb részén vagyunk. Huzódik a Kazán-szoros mértődnél is hosszabbra. Gyors egymásutánban tűnnek el a képek s újak jönnek. A partok szirtjei pedig mintha csak sajnálnák, hogy a Duna elhagyja honuk határait, összeszorulnak, mint csak lehet, csaknem ölelkeznek a csapkodó ár felett. Milliárd fehér gyöngy születtik itt, hogy 180 lábnyi mélységből törjön ki. Kergeti azokat a mélységből a víz folyásának akadályul szolgáló sok ezernyi hegyes kő. Innét van e forrongás. Ötszáz ölnyi hosszúságon, 7/2 lábat esik itt a Duna víze.

A Dunaszoros e részén, hol a hullámok egymást örlött sebességgel kergetik, a balparton tíz ölnyire a víz fölött egy barlang szája van. Azt tartják róla, hogy Traján császár katonákkal vágatta a sziklafalba s őrséget helyezett el benne, mikor Dáciában hódítani járt. Most „Veteráni“ barlangnak hívják, attól az osztrák tábornoktól kapta a nevét, aki az ürmeneteit 300 emberrel szállta meg, mikor Lipót király a török ellen harcolt. Veteráni maga sohasem volt benne, nevét a barlang mégis tőle nyerte. No de Amerikát sem neveztek el Columbusról.

Traján vezetés útja a jobbpart szikláiba vágva, bámulatot kelt fel. Hogy juthattak munkás kezek ilyen csaknem hozzáférhetetlen helyhez s mi adhatott támpont

tot a függőleges sziklafalon? Lélek nélkül való, erő nélkül, tökéletlen eszközökkel, hogy csinálták? hogy faragták kemény kőből ezt a boltozatos sziklaút, melyet a XIX. század embere is csodálva néz? ki foghatná bizonyosra, hogyan hozták létre? Az a halász ember pedig, aki Orsovához közel, a sziklába vágott Traján táblát kormosítja, elpusztítja, nem is sejtí, hogy itt benne „az isteni Nerva fia“ keze hagyott nyomot.

IMP. COES. D. NERVAE.
FILIVS NERVA. TRAJANVS.
GERM. PONT. MAX.

Ez volna a római időkről szóló, valóban lapidaris stílusban írt, de már alig kibetűzhető felirat. A fedélzetről sokan nézik. A római sashól és a delphinekből is látszanak még egyes részek. Traján császár titáni kezekkel évezredekre szóló emlékeket állított fel az Al-Dunán. Műveinek csak emléktáblája e kő.

Ali beynek hívják a törökök az egész Duna-„szoros“-t. Hegyek fejedelmét jelenti az elnevezés. És helyesen, mert fejedelmi hegy az, mely a nagy víztömeget rohantába ekkép képes szorítani, kőmedrébe visszanyomni.

A szerbek „Klissurának“ hívják a torkolatokat.

Több turistának is lehetne a Dunaszoros zárandokló helye.

Ogradina falu alatt kezd a Duna szétterjedni. Gyorsabban foroghat a gőzös kereke is, több fehér gyöngyöt dobálva. A Széchenyi-ut is látható lesz. Kopár sziklák jobbra-balra nagy vízmosásoktól ásitóznak. Alig látszik egy-két bozót tetejükön vagy a sziklafalon csüngve. Hogy kerültek oda? Törvénye a természetnek, hogy paragon nem hagy semmit. Egyre jobban távol a sziklateknő, melyet a Duna — Isten tudja mióta már — vajt magának. Orsova is látható lesz, amint a Kárpátok végfalain, biztonságba helyezkedett. Történelmi multban elég gazdag város. Zuárd, Arpad vezére hódítá el a bolgároktól. Török háborukban szerepet is játszott fala, de a paszarovici béke ezt is lerombolta. A magyar szabadságharcban Bem kardcsapás nélkül vette be. A város mellett van az ország határköve.

Ó-Orsova mellett, hol az Albion domb a Dunába temeti a Kárpátokat, és ahol a Cserna folyó hőmpolygeti zömben árját s a Dunával egyesülni siet, a magyar és román határszélén, két folyóvízalkotta zugban, magas jegenyefák zöldje közül, barátságos kinézésű nyolcszögletes, bizanti modorban csinosan épített kis kápolna fehéredik felénk.

Történelmi nevezetességű hely ez nekünk. Ingoványos ártér volt itt; rejtett hely, amerre senki sem járt. Mikor a szabadságharc leverése után Kossuth kénytelen volt menekülni, itt ásta el a szent korona jelvényeit.

A koronázási jelvények feltalálása (1853. szept. 8.) után, királyunk építette ide ezt a nemzeti emléket, mely a mult eseményét a jelen eseményével fűzi össze.

Alig szélesedett ki a Duna kissé, s alig távozott el hajónk Orsovától egy fütttyentésre, a folyam, keblére egy szigetet ölel fel. Ó-Orsova ez, a török Ada-Kálé. A török innét is már kiment, a sziget most a miénk. Nincsen rajta semmi nevezetes. Az egész csak regényes kép. Egyszerű kis sziget, mely ringatózik a nagy Dunán, mióta falát lerombolták. Mi csak fecskeszárnnyal érintettük Ada-Kalét.

*

A Duna balpartján a Bachna-patak jelez, hogy az ő balpartján már román föld van.

Hajónk a Vaskapuhoz közeledik. A néprege nevezte el Vaskapunak. Azt beszélik, hogy az összeszorult víz itt olyan gyorsan fut, hogy a vasdarab is úszik rajta. Vaskapu ez, mert elzárja a közlekedést. Széchenyi döngötte meg először. Most Baross vállalkozott az át-törésére.

A Duna e helyen még a század elején is hajókázatlan volt. Azóta, hogy repesztettek több kiálló szirtet, kisebb hajók elcsuszhatnak rajta. A hajó reszket s ide-oda tántorodik, mikor alatta küzd az elem. Az a sok örvény, melyet a vízmedernek kövilága előidéz, a hajót ide-oda ráncigálja, irányától el-elkapja. Másodpercenként tíz lábat is halad a hullámzó víz s 1600 öles haladásban három öles esést képez. Csapkodnak a habok és szétfecscesennek messzire. Valami különösen meglepő azonban még sincs a Vaskapun. A magyar és szerb határok között a Dunaszoros sokkal szebb és hasonlíthatatlanul szebb képet ad. De mégis! mikor a víz örlt sebessége által fényesre nyalt kődarabok előttünk s a csapkodó víz zománca simul rajtuk és ha ezek mellett zúg az örvény, mégis szép képet nyújt a Vaskapu.

A Vaskapunak képe vízállások szeriut változik. Ha kicsiny a víz, a sokszögű szirtok közül több bukkan a felületre, rajtuk akár ugrádozni lehet. Ekkor látjuk maga valójában, milyen munka kell még ahhoz, hogy fenyegető állásából kiszaggassa azt a számlálhatatlan csilám-palás sziklafogat, melyek már annyi hajót roncsosá törtek. Ezek helyébe sok pénzt kell majd betemetni. Széchenyi magyar mérnökei és a gőzhajó kapitányok még csak fél munkát sem végeztek itt.

Vaskapunál az aldunai út érdekesebb része végződik is. Európa második legnagyobb folyója megkúzdott az akadályokkal és most diadalmasan hőmpolygeti tovább árját. Mikor pedig méltóságos lassúsággal akadálytalanul tovább folyt, már „szépen folyó víz“ lesz, — mint Hesiod nevezl. Még egy törött oszlop az innesső s tulsó parton Turnu-Severinhez, a régi nevű, de új városhoz közel, ami érdekes. Traján hidjának a maradványai ezek. Damaskusi Apollidorusnak volt a mesterműve, mikor még a hid husz ivezeten nyugodott a Duna vízen. Ez iveket és oszlopokat elhordta a víz és az idő. Csak két romcskát hagytak hátra mult idők emlékeül. „Fölforgat a nagy századok érkeze mindent.“

Az elbukott világirodalomnak ez is egyik romja. Építse fel képzeletünk, mit az idő rombolt rajta. A lemenő nap végsugára szendereg most a világbirodalom kétezer éves tanuinak lábainál.

Vértesi Károly.

J . . . . . nak.

Elküldted hát egy csókra lelked.
Én lelkem, éitem, mindenem!
Oh, hogy e választ, ezt a csókot
Csak mesziről kell hintenem.

De te ugye megérzed így is,
Szíved gyönyörrel megtelik;
Szerelmes csókod ide éget,
Egész ide a lelkemig.

Innen halom szíved dobogni,
Szívom ajkad lehelletét;
Nincs edesebb, jobb balzsam ennél,
És annál gyönyörűbb beszéd.

Nem tudsz feledni mégse, mégse,
A szíved ki nem tépheted;
Magaddal kell vinned a sírba,
S a síron túl is képmet.

Boldogságod az én kezemben,
A te kezében az enyém;
Oh adjuk vissza mind a ketten
Egy üdvözítő szép cserén.

Völgyi Gusztáv.

A közönség köréből.

Zentáról kaptunk egy terjedelmes jegyzőkönyvet,
melyet kivonatilag következőkben adunk:

Múlt hó 24-én összeült ott egy, a város és a szomszédos Ada község előkelő férfiből álló polgári és szegedi katonatiszti vegyes bizottság, mely hivatva volt véleményt mondani azon ügyben, mely Ormos Bergel Kálmán és Szobonya Bertalan m. kir. földművesiskolai igazgató között fölmerült.

Ugyanis Bergel Ormos Kálmán a „Zentai Ellenőr” nyilnterében megtámadta Szobonya Bertalan m. kir. földművesiskolai igazgatót. Miután Bergel O. Kálmán az alaptalan támadásra tisztességes, de komoly feleletet kapott, Szobonya Bertalantól lovagias elégtételt kért, azonban Szobonya, tekintettel a kezei közt levő okmányokra, melyek arról tesznek tanúságot, hogy B. O. Kálmánnak elintézetlen becsületbeli ügyei vannak, az elégtételadást mindaddig megtagadta, míg ezen becsületbeli ügyek rendezve nem lesznek.

Erre Bergel Ormos a helyett, hogy magát tisztázta volna, Szobonya Bertalant a „Zentai Ellenőr” nyilnterében gyávanak nyilvánította.

A kilenc tagból álló becsületbíróóság egyhangu határozatával Szobonya Bertalan eljárását Ormos Bergel Kálmánnal szemben teljesen igazoltnak és helyesnek véleményezte.

Naptár.

Julius.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
10 Kedd	Amália	Amália	28 Cír. János
11 Szer.	Pius p.	Eleonora	29 Péter és Pál
12 Csüt.	Henrik	Henrik	30 12 apost.
13 Pént.	Ödön	Margit	10 Julius

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Gazdatiszt kerestetik.

Egy egészséges, tetterős, gazdászati iskolát végzett ifju, ki a gazdászati terén kellő ismerettel bír, és a magyar, német és dalmát nyelvet beszéli, egy szerémi birtokon azonnal alkalmazást nyerhet.

Ajánlatok, bizonyítványok és az arckép melléklése mellett **F. X. G.** cím alatt Vinkovcára küldendők. (Post restant.) 3-2

Hirdetmény.

Az apatini m. kir. erdőhivatal irodájában folyó évi július hó 23-án reggeli 9 órakor tartandó árverésen a következő tárgyak bérbe-, illetve eladatni fognak:

1. Baracska Illiman nevű 960 holdas erdei legelő bérbeadása; továbbá új-, német- és ó-palánkai dunameder és ugyanottani mocsár halászati jognak bérbeadása.

2. Az apatini és doroszlói pagony tisztásain 1888-ik évben szokásos módon felesek által termelt és a vevő által a cséplőhelyen úgy a mint az a cséplőgépből kikerül, métermázsánként fizetendő buza, árpa és zab készpénz melletti eladása.

Az árverési feltételek és a gabonaművekkel bevetett területek az alulirt erdőhivatalnál és az illető erdőgondnokoknál megtudhatók.

Apatinban, 1888. évi július hóban.

M. kir. erdőhivatal.

Pályázat.

Katymáron (Bácsmegeye) az ujonnan rendszerített r. k. német-magyar nyelvű tanító-állomásra pályázat hirdettetik.

Javadalma évi 400 frt o. é. fizetés és 40 frt o. é. lakbér. Köteles leendő a II., III. egyesített osztályban tanítani, a tanulókat oly napokon, midőn a többi tanítók az ismétlő iskolában működnek, Istentiszteletra vezetni s a tanköteles gyermekeket évenként összeírni. A pályázat határnapja **f. évi augusztus hó 12-ike**, a mely napon a választás is megejtetik.

A kellőleg felszerelt kérvények a katymári r. k. iskolaszékre címezve, nsgos és főt. dr. Csesáky József prépost-esperes urhoz Bács-Almásra, a mondott határnap előtt küldendők. Az állomás az új tanévben foglalandó el.

Katymáron, 1888. évi június hó 29.

3-1

Az iskolaszék.

360. szám.
1888.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az apatini tek. kir. járásbíróóság 5211. sz. végzése által Berecz Károly bogojevai lakos végrehajtató javára Linder József bogojevai lakos ellen 200 frt tőke, ennek 1886. évi május hó 4-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 55 frt 8 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 500 frtra becsült 100 métermázsza zabból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1938/1888. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Bogojeván alperes lakásán leendő eszközzésére 1888. évi július hó 21-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Apatinban, 1888. évi július hó 6-án.

Oláh János,
kir. bír. végrehajtó.

348. szám.
1888.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az apatini tek. kir. járásbíróóság 238. számú végzése által Hercefeld Jakab és fia végrehajtató javára Bunyevceev Szima ó-szapári lakos ellen 497 frt 99 tőke, ennek 1886. évi március hó 5-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 78 frt 10 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 700 frtra becsült 150 métermázsza kukorica és egy odábbitható kukoricagóréből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2317/1888. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Ó Szapáron alperes lakásán leendő eszközzésére 1888. évi július hó 23-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Apatinban, 1888. évi július hó 6-án.

Oláh János,
kir. bír. végrehajtó.

5436. sz.
közgy. 1888.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megye zentai járás főszolgabíróasága alá tartozó s 10,000 lakost számláló Ada községében nyugdíjaztatás folytán üresedésbe jött jegyzői állásra az 1886. évi XXII. t. c. 82. §-a értelmében pályázat nyitattik, felhivatnak azok, kik ezen állás elnyeréséért folyamodni szándékoznak, hogy a fent hivatkozott t. c. 70. §., illetve az 1883. évi I. t. c. 6. §-a rendelkezéséhez képest felszerelendő folyamodványait, jegyzői képesítési bizonylat, születési anyakönyvi kivonat, szolgálati és erkölcsi bizonyítványokkal felszerelten f. évi július hó 30-ig alólírott főszolgabírónál nyújtsák be. A választás **f. évi augusztus hó 1-én reggel 8 órakor** fog Ada község-házánál megejtetni.

Ezen jegyzői állással 800 frt évi fizetés, 200 frt lakbér, nemkülönben 6 kerületi láncc föld élvezete van összekötve.

Zentán, 1888. évi július hó 5-én.

Mathovits Lajos s. k.,
főszolgabíró.

3-1

4910 sz.
tkvi 1888.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Vértési Károly ügyvéd végrehajtónak Sztanicskov Péter végrehajtást szenvedő elleni 300 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék, az apatini kir. járásbíróóság területén lévő, Ó-Szapáron fekvő, az ó-szapári 1082. számú tkjkyben felvett Sztanicskov Péter nevén álló 2045. hr. sz. 1 hold 848 □ öl kaszálóföldre az árverést 360 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi augusztus hó 9-ik napján délelőtti 9 órakor Ó Szapár község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsáranak 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1888. évi június hó 8-án.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Bérbeadási hirdetmény.

Ó-Verbász község részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint Ó-Verbász község tulajdonát képező bor- és pálinkamérés után az átalány (accis) szedhetési jog 3 egymásutáni évekre 1888. évi augusztus hó 5-én d. u. 3 órakor Ó-Verbász község-házánál árverés útján bérbe fog adatni.

A feltételek a hivatalos órákban Ó-Verbász község jegyzői irodájában betekintheők.

Ó-Verbászon, 1888. július hó 5-én.

Mokry Viktor, Koity Lyuba,
jegyző. 3-1 bíró.

1278. szám.

Bérbeadási hirdetmény.

Bresztovác község tulajdonát képező nagyvendéglő épület, s az abban, úgy még 7 koreszmában gyakorolható bor- és pálinkamérési jog 1889., 1890. és 1891. évekre, folyó évi augusztus 16-án d. u. 3 1/2 órakor Bresztovác község-házánál nyilvános árverés útján haszonbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek alólirt előjáráságnál megtekintheők.

Bresztovácban 1888. július hó 2-án.

Zányi Félix, Frittmann Miklós,
jegyző. 3-2 bíró.

1209. szám.

Hódságh község elüljárósága.

1888.

Bérbeadási hirdetmény.

Hódságh község tulajdonát képező nagyvendéglő épület és bor- s pálinkamérési jog 1888. évi július hó 22-én d. u. 3 órakor 1889., 1890. és 1891. évekre Hódságh község-házánál nyilvános árverésen bérbe fog adatni.

Az árverési feltételek Hódságh község elüljáróságánál a hivatalos órák alatt betekintheők.

Hódsághon, 1888. évi július hó 5-én.

Dux Károly, Menráth Ferenc,
községi jegyző. 3-1 községi bíró.

Pályázati hirdetés.

Garán (Bácsmegeyében) egy dalmát tannyelvű tanítói állomásra **folyó évi július hó 31-ig** pályázat hirdettetik. Javadalmái ezen állomásnak: 1. Készpénzben 450 frt o. é. 2. Ismétlőiskola tanításért 25 frt. 3. Szabad lakás házi kerttel. — A megválasztott tanító tartozik állomását szeptember hó 1-én elfoglalni, a mindennapi és ismétlőiskolában tanítani. Fizetését a község pénztárából havi részletekben előre kapja. Az okmányokkal felszerelt kérvények a garai róm. kath. iskolaszékhez intézve n. t. Láng Márton kerületi tanfelügyelő, esperes-plébános urhoz Csataaljára küldendők a fentkített határnapig. Megjegyzendő, ha esetleg helybeli dalmát tanító megválasztatnék, úgy egy 350 frt készpénz és 50 frt lakbérrel összekötött állomás is üres leendő, miért a folyamodványba kiteendő, hogy bármelyik állomásra pályázik.

Kelt Garán, 1888. évi július hó 1-én.

Ribovicz András,
plébános és iskolaszéki elnök.

3-2

